

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Kateřina TOMANOVÁ

Obor: ČJ - D

Název práce v českém jazyce: Autorské pohádky bratří Čapků

Název práce v anglickém jazyce: Authorial fairy tales by the brothers Čapek

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.

Oponent práce: Mgr. Filip Komberec, Ph.D.

Autorka BP si vybrala téma, pro něž prokázala značnou míru osobního zaujetí. Cílem BP je upozornit prostřednictvím analýzy a interpretace knih *Povídání o pejskovi a kočičce* a *Devatero pohádek* na postupy, které tyto autorské pohádky přibližovaly tehdejšímu světu. BP se věnuje jednomu z typických znaků autorské pohádky, jímž je vymizení tradiční pohádkové časové a místní neurčitosti. Proč bylo odkazování k modernímu světu vybráno jako určující zkoumaný rys moderní autorské pohádky; proč pouze toto obsahové hledisko a proč stranou zůstalo zaměření na způsob vyprávění či autorský styl?

Úroveň teoretického zpracování představuje výraznější slabinu BP. Sama v úvodu přiznává, že odbornou literaturu spíše kompiluje (s. 6), nicméně k úvodní kapitole „Autorská pohádka v žánrovém kontextu“ nemá zvláštních výhrad, kolegyně ji zpracovala dostatečně soustavně, přehledně a fundovaně, přestože její vlastní myšlenkový vklad je minimální. Proč je *Povídání o pejskovi a kočičce* zařazeno mezi pohádky? To, že to je „názor Věry Vařejkové“ (s. 23) a to, že se „valná většina příběhů vyznačuje lineárním dějem“ (s. 24) jako argumenty neobstojí. Teoretická promyšlenost schází v kapitolách věnovaných rozdělení genderových rolí (3.1.1) a politická situace (3.1.3). Obzvláště u první jmenované kapitoly si měla autorka ujasnit v odborné literatuře, o čem vlastně píše a uvědomit si, že téma pojednává v určitém konkrétním historickém (a autorském) kontextu. Vyhnula by se tak banálním a vágním zjištěním, že pejsek je „trochu pod pantoflem“ nebo že „jakožto muž celkově častěji přemýšlí, co by snědl“ (s. 27). Autorce BP by prospělo elementární poučení o procesu literární komunikace, popřípadě o teorii vyprávění; nedovolila by si pak ztotožňovat hledisko autora a postavy (s. 31) nebo tvrdit, že v *Povídkách z druhé kapsy* se uplatňuje vševědoucí vypravěč (s. 37).

Samostatnost a původnost zpracování je spíše nižší. Ve chvíli, kdy autorka BP začne něco ze zkoumaného materiálu vysuzovat, její závěry jsou přinejmenším sporné; z mnoha vybírám několik příkladů: vyprávění „Jak pejsek s kočičkou slavili 28. říjen“ vypovídá o autorově hlubokém demokratickém smýšlení a kladném vztahu k prezidentu Masarykovi (s. 30), detektiv Sidney Hall má americkou národnost, protože K. Čapek obdivoval USA (s. 35), vlaštovka v „Pohádce ptačí“ se vrací po roce domů z USA, protože autorův „zápal pro Ameriku“ již v roce 1930 opadl (s. 35), zařazení detektivů a policistů v pohádkách Karla Čapka je vyjádřením podpory prvorepublikového státního aparátu či jeho „kladného vztahu k prvorepublikové policii“ (s. 37 a 41) a přirovnání loupežníka k výběřčímu mýta pravděpodobně neznamená, že se autor stavěl proti zpoplatnění silnic (s. 38).

Kapitolu 2.1 (Společné dílo bratří Čapků v kontextu jejich života) považuji za nadbytečnou, protože není žádným způsobem propojena s tématem či cílem práce. Z hlediska strukturního členění představuje největší problém členění podkapitol třetí části (3.1 a 3.2). Není jasné zdůvodnění

výběru jednotlivých kategorií, ani to, proč se kategorie u obou knih shodují pouze v jediné kategorii (reálně existující osoby). Proč je právě kategorie „genderové role a práce s hlavními postavami“ uváděna jako typický znak moderní autorské pohádky? V *Povídání o pejskovi a kočičce* není možné identifikovat využití konkrétních nebo reálných míst děje, moderní profese a technologie? Úroveň vlastní analýzy a interpretace textů je často nevalná, což souvisí s celkovou nízkou teoretickou úrovní práce.

Výběr literatury je adekvátní, autorka BP prostudovala značné množství relevantní literatury k problematice žánru pohádky i příslušné speciální „čapkovské“ studie a monografie. Je možné mít pouze dílčí výhrady: chybí studie Věry Vařejkové „Pohádkový místopis Karla Čapka“ (1992), která se vztahuje přímo k pojednávanému tématu; kromě toho není zřejmé, jakým způsobem BP obohatilo studium příslušné kapitoly z monografie B. Bradbrookové, jež je uvedena v soupisu použité sekundární literatury. Chybí odborná literatura k genderovým rolím a ke vztahu politiky a literatury.

Stylová úroveň většinou odpovídá stylu odborného pojednání, nicméně narazíme i na postupy spíše publicistické. Jazykové nedostatky jsou spíše marginální.

Další dodatečné poznámky, připomínky, otázky a návrhy k obhajobě:

- 1) V úvodu zmiňujete, že dětská literatura vydávaná čistě pro komerční účely stavěla v době, kdy tvořili své pohádky bratři Čapkové, funkci didaktickou nad estetickou. Jak máme této myšlence rozumět?
- 2) Jaké jsou shodné rysy pohádky s bajkou, mýtem, pověstí či povídkou? (s. 7) Jaké jsou rozdíly?
- 3) Připomeňte dobovou diskuzi o „správn[é] podob[ě] a funkci pohádky“? (s. 7) Doložte, že se „diskuze na toto téma objevují i dnes“ (s. 7).
- 4) Jak souvisela proměna pohádky s její „narativností“? (s. 14)
- 5) Do jaké míry je pro pohádku důležité „morální poučení“ (viz s. 31, kde se nad absencí morálního poučení v jednom zkoumaném textu pozastavujete). Jak je to s „morálkou pohádky“ v tvorbě bratří Čapků?
- 6) Je loupežník skutečně tradiční pohádkovou postavou (respektive je jí v době, kdy je publikován soubor *Devatero pohádek*)?
- 7) Kde byl ve své umělecké tvorbě Karel Čapek „politicky otevřenější“? (viz závěr na s. 45)

Bakalářskou práci kolegyně Tomanové přes uvedené výhrady doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 30. srpna 2020

.....

Podpis